



Universiteit
Leiden
The Netherlands

De overheid als werkgever voor de organisatieadviseur: Opinie

Halem, J. van

Citation

Halem, J. van. (2001). De overheid als werkgever voor de organisatieadviseur: Opinie. *Bestuurskundige Berichten*, 16(1), 8-9. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234391>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234391>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

De overheid als werkgever voor de organisatieadviseur

Jan Jaap van Halem

De schuldvraag, gesteld naar aanleiding van Enschede en Volendam over het overheidsfalen, levert veel gevarieerd antwoorden op, die bij sommigen eindigt bij de burger. Het zou naar mijn mening geen kwaad kunnen de bestuurder zelf eens een spiegel voor te houden, waarbij de vraag past waar toekomstige bestuurders aan zouden moeten voldoen. Nodig de 'creatieve' organisatieadviseur uit om zelf plaats te nemen op het pluche, verantwoordelijkheid te voelen en richting te geven.

Bij het Nederlandse Poldermodel horen, termen als het vrijheidsdogma en de daarbij behorende gedoogcultuur. Deze zijn niet direct door de overheid bedacht, maar door de burgers verlangd. Deze vrijheid als hoogste goed gaat ook nog eens hand in hand met economische voorspoed lijken we in de jaren '90 te hebben geleerd. Het zuivere kapitalisme, dat Amerika predikt, wordt in Nederland graag geloofd en gepraktiseerd. Bij het denken in termen van rendement, wat de vrije markt typeert, past meer de privatiseringswaan, waar onze gemeenten en bovenal minister Zalm zo rijk van zijn geworden, dan dogmatisch denken, lijkt het. Typisch Nederlands is weer het gegeven, dat privatiseren de laatste jaren een dogma lijkt te zijn geworden in ons land met inderdaad de NS als dieptepunt. In de politiek lijken dogma's toch 'schuw', wat op zichzelf weer betiteld kan worden als dogmatisch: het innemen van een standpunt en daaraan vast blijven houden, is in onze overlegcultuur niet pragmatisch en daarom uit den boze. Onze

vrijheid lijkt stabiel en zolang de economie groeit en er geen financiële afwegingen hoeven te worden gemaakt waarbij echt sprake is van voor- en tegenstanders en de daarbij horende gedupeerden, die echt electoraal gewicht in de schaal leggen, is dit dogmatisch-pragmatische 'overlegdenken' als fietsen met de wind vol in de rug: al rijdend het stuur recht houden en echt trappen is niet eens nodig. Geen grote veranderingen (behalve als het direct financieel rendement oplevert), maar dit stilstaan vooral geen gegeven noemen, maar er voortdurend over overleggen. Gevolg is een Openbaar Bestuur dat op het huis past. Hoe sluit dit aan bij het door sommigen zo populistisch geschetste 'vernieuwen en grensverleggen' als kwaliteit voor bestuurders op zich? De vernieuwende en grensverleggende projecten binnen onze overheid worden in zeer hoge mate niet geleid door de bestuurders zelf, maar door de organisatieadviseur, die vaak uit dezelfde collegebanken komen, maar meer in hun mars dachten te hebben en

zich daarom liever het relatief vrijblijvende uitdenken en -voeren van nieuwe projecten bij de overheid aanmaten, dan zelf het stuur rechthouden van het landsbestuur, wat dan ook wel erg eenvoudig lijkt op dit moment.

Bestuurders moeten nieuwe wegen in durven slaan

Met de eindoverwinning van het kapitalisme op het communisme zijn alle discussies over waarden en normen in de politiek overbodig geworden: waardevermeerdering voor de aandeelhouders of partners, of dat nu buitenlandse investeerders of Nederlandse overheden zijn, samen met economische groei zijn dogma's geworden. Maar dan financiële waardevermeerdering, dat de norm lijkt te zijn geworden. Na 10 jaar dit pad succesvol bewandeld te hebben, doemt het beeld op van de fiets die toch al op koers ligt en de daarbij

vereiste bestuurder; relatief passief vooruit kijkend. Omdat achteruit kijken met deze vaart gevaarlijk lijkt, weten sommige bestuurders niet meer waar we vandaan komen en welke kwaliteiten vereist waren om te komen waar we zijn: alles behalve passief koers houden. Naar mijn mening moeten bestuurders om te beginnen durven te sturen en dan ook wel eens tegen de wind in.

Naast het net in de pas lopen, wat studierend Nederland – net als hun vaders en in een enkel geval moeders – aangeleerd wordt in Leiden of Groningen, bepleit ik juist ook het aanleren van verantwoordelijkheidsgevoel gecombineerd met het durven zoeken naar nieuwe wegen, waar durf en creativiteit vereist voor zijn. Een immer brandend verantwoordelijkheidsgevoel voor het electoraat en niet het streven naar explosieve groei van onze economie, zal echter altijd voorop moeten staan.

Landelijk Congres der Bestuurskunde 21 & 22 mei 2001

Jeroen Visser en Albert Jan van Zwieten

Openbaar Bestuur en Media "Wie regeert wie"

H.M. Beatrix, Koningin der Nederlanden
"De leugen regeert"

Jo Ritzen, "De minister een handboek"
Journalistiek is niet om het nieuws door te geven, maar voortdurend te maken. Niet interessant is blijkbaar wat er door de minister-president over besluiten van de ministerraad door de minister-president wordt verteld. Wel interessant is wat er aan mogelijke gedachten bij de minister-president leeft.

Elsevier 17 februari 2001, "De journalist als rechter"
De media hebben zo'n manipulatieve kracht dat ze het juridische proces diepgaand kunnen beïnvloeden. Veel politici delen de angst voor journalistieke sensatiezucht.

Dries van Agt, "Saprisli" 1976
Vindt u niet, dat de vuilnisman veel belangrijker is dan de minister? Als de vuilnisman niet werkt, is meteen het hele gedoe in de war. Als ik een week of twee niet meedoe, merkt u er niks van. Of misschien is er dan minder TV...

Willem Aantjes e.a. "De verbeelding aan de macht"
De persconferentie is vanaf begin af aan een regelrechte chaos. Niet dat er wat dat betreft veel aan de reputatie aan de koningin der aarde valt op te halen, want de schaarse momenten dat iemand uit de meute nog wel eens nadenkt, gebeurt toch achter de schrijfmachine ten burele, maar vrijwel niet op persconferenties.

Philip van Praag & Kees Brants, "Tussen beeld en nieuws" 2000
De relatie tussen politici en journalisten kenmerkt zich door een mengvorm van symbiose en groeiende achterdocht.

Brian MC Nair, "An introduction to political forum" 1995
In a democratic society.....freedom of speech and of the press and of the broadcasting includes freedom to create pseudo-events.